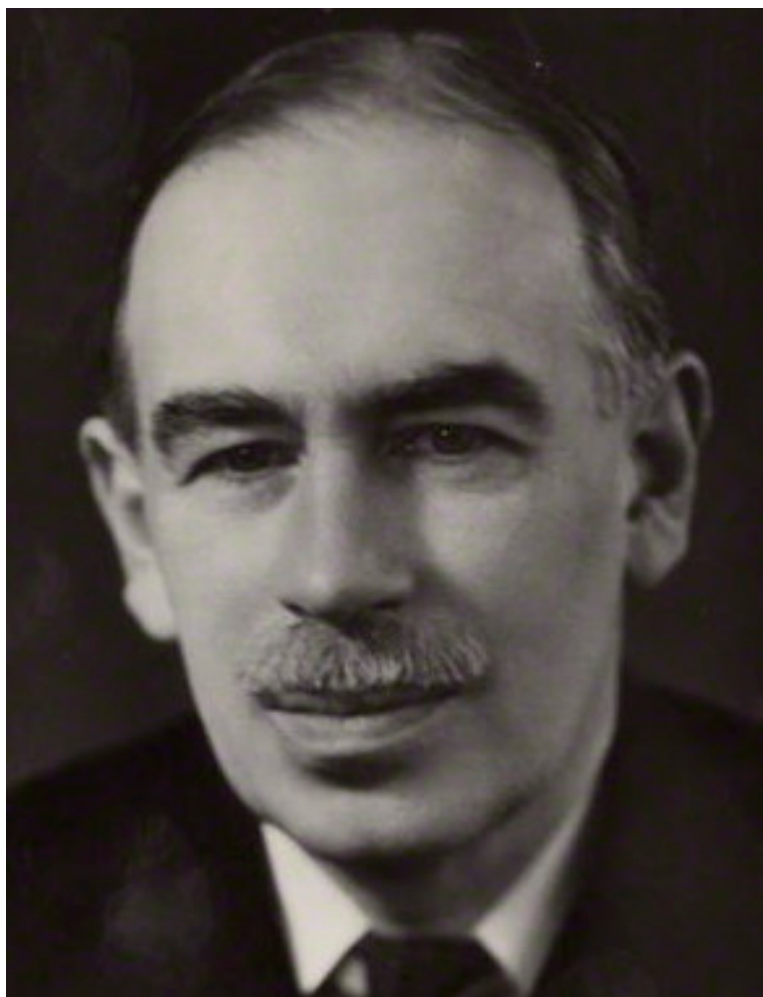

John Maynard Keynes

(1883-1946)

Ο Βρετανός οικονομολόγος Τζον Μέυναρντ Κέννς είναι αναμφίβολα μία από τις σημαντικότερες μορφές σε ολόκληρη την ιστορία της οικονομικής επιστήμης. Ο Κέννς επαναστατικοποίησε τα οικονομικά με το κλασικό του έργο Η Γενική Θεωρία της Απασχόλησης, του Τόκου και του Χρήματος (1936). Το βιβλίο αυτό θεωρείται γενικά ως ίσως η πιο επιδραστική πραγματεία στις κοινωνικές επιστήμες του 20ού αιώνα, καθώς άλλαξε γρήγορα και μόνιμα τον τρόπο με τον οποίο ο κόσμος αντιλαμβανόταν την οικονομία και τον ρόλο του κράτους στην κοινωνία. Κανένα άλλο μεμονωμένο βιβλίο, πριν ή μετά, δεν είχε ανάλογο αντίκτυπο.

Ο Μέυναρντ (όπως τον αποκαλούσαν συνήθως) ήταν ο πρωτότοκος γιος του οικονομολόγου και λογικού του Κέιμπριτζ, Τζον Νέβιλ Κέννς. Ο πατέρας του υπήρξε τεράστια επιρροή και παρέμεινε σημείο αναφοράς και συχνός σύμβουλος σε όλη τη

μετέπειτα ζωή και σταδιοδρομία του. Ως παιδί με εύθραυστη υγεία, ο Μέυναρντ μεγάλωσε σε ένα σταθερά βικτωριανό περιβάλλον στο Κέιμπριτζ. Οι W.E. Johnson, Henry Sidgwick και Alfred Marshall ήταν συχνοί επισκέπτες στο σπίτι των Κέννς. Ο νεαρός Μέυναρντ έδειξε νωρίς ιδιαίτερη κλίση στα μαθηματικά και το 1897 κέρδισε υποτροφία για το περίφημο σχολείο Eton, όπου γρήγορα διακρίθηκε. Στο Eton απέσπασε πολυάριθμα βραβεία τόσο στα μαθηματικά όσο και στα κλασικά γράμματα, ενώ συμμετείχε ενεργά σε επιτροπές και λέσχες του σχολείου. Η ικανότητά του να συνδυάζει έντονη εργασία με έντονη εξωσχολική δραστηριότητα, δίνοντας την εντύπωση ότι όλα γίνονταν με ευκολία, θα χαρακτήριζε ολόκληρη τη ζωή του.

Το 1902 εγγράφηκε στο King's College του Κέιμπριτζ, όπου ένωσε αμέσως «σαν στο σπίτι του». Κατά το δεύτερο εξάμηνο εντάχθηκε στους «Apostles», μια μυστική και εκλεκτή φοιτητική λέσχη συζητήσεων. Μέσω αυτής ανέπτυξε ισόβιες φιλίες με μελλοντικές λογοτεχνικές μορφές, όπως ο Lytton Strachey και ο Leonard Woolf, και γνώρισε εξέχοντες φιλοσόφους του Κέιμπριτζ, όπως ο Bertrand Russell, ο Alfred North Whitehead και ο G.E. Moore. Στο μεταγενέστερο δοκίμιό του «My Early Beliefs» (1938), ο Κέννς απέδωσε στον Moore — και ιδιαίτερα στον ωφελιμισμό του — καθοριστική επιρροή στη διαμόρφωση της ηθικής και φιλοσοφικής του σκέψης, καθώς και στην αφύπνιση του ενδιαφέροντός του για τη θεωρία των πιθανοτήτων.

Ο Κένυς δραστηριοποιήθηκε και σε άλλους τομείς: έγινε μέλος της φοιτητικής λέσχης συζητήσεων Cambridge Union και έφτασε στη θέση του προέδρου. Ο προκάτοχός του, Edwin Montagu, έγινε ο δια βίου πολιτικός του μέντορας. Ο Montagu τον εισήγαγε στο Φιλελεύθερο Κόμμα και ο Κένυς συμμετείχε ενεργά στην προεκλογική εκστρατεία των Φιλελευθέρων το 1906. Δεν αποκλείεται να σκεφτόταν πολιτική σταδιοδρομία όταν έγραψε το βραβευμένο δοκίμιό του για τον Edmund Burke το 1904.

Το 1905 έδωσε τις εξετάσεις του Μαθηματικού Tripos και κατετάγη δωδέκατος (μέτρια επίδοση, αλλά καλύτερη του αναμενομένου, δεδομένων των πολλών του δραστηριοτήτων). Αβέβαιος για το επόμενο βήμα, άρχισε το καλοκαίρι του 1905 να μελετά οικονομικά υπό την καθοδήγηση του Alfred Marshall, εξετάζοντας το ενδεχόμενο να ολοκληρώσει σπουδές στην οικονομική επιστήμη. Ωστόσο, διστακτικός να παραμείνει «θαμμένος» στο Κέιμπριτζ και δελεασμένος από τη ζωή στο Λονδίνο, αποφάσισε να ενταχθεί στη βρετανική δημόσια διοίκηση. Στις εξετάσεις του 1906 κατετάγη δεύτερος, χάνοντας την πολυπόθητη θέση στο Υπουργείο Οικονομικών, και ανέλαβε θέση στο India Office, υπό τον παλαιό του μέντορα Montagu.

Η εργασία του στο India Office, ιδίως η ανάλυση οικονομικών εκθέσεων, τον έστρεψε περισσότερο προς τα οικονομικά ζητήματα και τον οδήγησε να ασχοληθεί με το πρόβλημα των δεικτών τιμών. Παράλληλα, συνέγραψε διατριβή για τη θεωρία των πιθανοτήτων. Το 1908, με τη βοήθεια του Marshall, επέστρεψε στο Κέιμπριτζ ως άτυπος λέκτορας οικονομικών. Το 1909 εξελέγη εταίρος του King's College, κέρδισε το βραβείο Adam Smith και δημοσίευσε το πρώτο σημαντικό του οικονομικό άρθρο. Το 1911 ανέλαβε τη διεύθυνση του Economic Journal.

Στα πρώτα του χρόνια, ο Κένυς ήταν θεωρητικά μάλλον ορθόδοξος, ακολουθώντας τη μαρσαλλιανή νεοκλασική παράδοση και υποστηρίζοντας τον κανόνα του χρυσού, τη θεωρία της ποσότητας του χρήματος και το ελεύθερο εμπόριο. Ωστόσο, η θητεία του ως εκδότη τον ανάγκασε να μελετήσει ευρύτερα τη σύγχρονη οικονομική βιβλιογραφία και να εμβαθύνει ουσιαστικά στο αντικείμενο.

Στο μεταξύ εντάχθηκε στον κύκλο του Bloomsbury, μια ομάδα διανοουμένων και καλλιτεχνών του Λονδίνου, όπου συμμετείχαν, μεταξύ άλλων, η Virginia Woolf και ο E.M. Forster. Η κοινωνική του ζωή στο Bloomsbury παρέμεινε ξεχωριστή από την επαγγελματική του ιδιότητα στο Κέιμπριτζ και στο Υπουργείο Οικονομικών.

Το 1913 εξέδωσε το πρώτο του βιβλίο, Indian Currency and Finance, υπερασπιζόμενος τη νομισματική πολιτική της βρετανικής κυβέρνησης στην Ινδία. Το 1914–18 υπηρέτησε στο Υπουργείο Οικονομικών, διαδραματίζοντας σημαντικό ρόλο στη χρηματοδότηση της βρετανικής πολεμικής προσπάθειας και στις διαπραγματεύσεις με τις ΗΠΑ.

Το 1919 συμμετείχε στη Διάσκεψη Ειρήνης των Βερσαλλιών ως εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομικών, αλλά παραιτήθηκε διαμαρτυρόμενος για τους σκληρούς όρους που επιβλήθηκαν στη Γερμανία. Στο βιβλίο του Οι Οικονομικές Συνέπειες της Ειρήνης (1919) κατήγγειλε τη Συνθήκη των Βερσαλλιών, προειδοποιώντας ότι η οικονομική εξόντωση της Γερμανίας θα αποσταθεροποιούσε ολόκληρη την Ευρώπη.

Κατά τη δεκαετία του 1920 δημοσίευσε το A Treatise on Probability (1921) και το A Tract on Monetary Reform (1923), στο οποίο αντιτάχθηκε στην επιστροφή της Βρετανίας στον κανόνα του χρυσού. Υποστήριξε ότι προτεραιότητα πρέπει να είναι η σταθερότητα των τιμών και της απασχόλησης, όχι της συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Η Μεγάλη Ύφεση τον οδήγησε στην ανάπτυξη νέων ιδεών για την ανεργία και τη δημοσιονομική πολιτική. Το 1936 εξέδωσε τη Γενική Θεωρία, στην οποία υποστήριξε ότι το επίπεδο της παραγωγής και της απασχόλησης καθορίζεται από τη συνολική ζήτηση. Εισήγαγε έννοιες όπως η

προτίμηση ρευστότητας, η οριακή αποδοτικότητα του κεφαλαίου, ο πολλαπλασιαστής και η δυνατότητα κρατικής παρέμβασης μέσω δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής για την αντιμετώπιση της ύφεσης.

Η «Κεϋνσιανή Επανάσταση» δίχασε την οικονομική κοινότητα. Νέοι οικονομολόγοι, όπως η Joan Robinson και ο Roy Harrod, στήριξαν και ανέπτυξαν τις ιδέες του, ενώ άλλοι τις αμφισβήτησαν. Η ερμηνεία του John Hicks (IS-LM) συνέβαλε στη διαμόρφωση της «Νεοκλασικής-Κεϋνσιανής Σύνθεσης», η οποία κυριάρχησε μεταπολεμικά.

Κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ο Κέυνς συνέγραψε το *How to Pay for the War* (1940), προτείνοντας μηχανισμούς για τον έλεγχο του πληθωρισμού. Παράλληλα, συνέβαλε καθοριστικά στη διαμόρφωση της μεταπολεμικής νομισματικής τάξης. Πρότεινε το σχέδιο «Bancor» για μια διεθνή ένωση εκκαθάρισης. Το 1944 ηγήθηκε της βρετανικής αντιπροσωπείας στο Bretton Woods, όπου ιδρύθηκαν το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η Παγκόσμια Τράπεζα.

Η εύθραυστη υγεία του επιβαρύνθηκε από τις συνεχείς αποστολές. Το 1945 ταξίδεψε στις ΗΠΑ για να διαπραγματευθεί αμερικανικό δάνειο προς τη Βρετανία. Πέθανε στις 22 Απριλίου 1946, δύο μήνες πριν από την επικύρωση της συμφωνίας.

Η κληρονομιά του Κέυνς υπήρξε τεράστια: διαμόρφωσε τα θεμέλια της μακροοικονομικής θεωρίας και επηρέασε βαθιά την οικονομική πολιτική του 20ού αιώνα.

Μετάφραση από τον Ιστότοπο [History of Economic Thought Website](http://HistoryofEconomicThought.com)